

# KHẢO SÁT MỐI LIÊN QUAN GIỮA TẮM BỆNH NHÂN BẰNG DUNG DỊCH CHLORHEXIDINE GLUCONATE 2% VỚI NHIỄM KHUẨN VẾT MỔ TẠI KHOA SẢN BỆNH VIỆN NGUYỄN ĐÌNH CHIỂU, BẾN TRE

Võ Thị Ngọc Diệp<sup>1</sup>, Nguyễn Thị Cương Linh<sup>1</sup>, Nguyễn Thị Hồng Châu<sup>1</sup>

## TÓM TẮT

**Đặt vấn đề:** Tắm bệnh nhân trước phẫu thuật là một trong những biện pháp cần thiết để đảm bảo vệ sinh, vô khuẩn trước cuộc mổ, nhằm làm giảm tỷ lệ nhiễm khuẩn vết mổ.

**Mục tiêu:** Đánh giá hiệu quả của việc tắm bệnh nhân trước mổ bằng dung dịch khử khuẩn Chlorhexidine gluconate.

**Đối tượng & phương pháp:** Tất cả các bệnh nhân được phẫu thuật tại khoa Sản Bệnh viện Nguyễn Đình Chiểu, Bến Tre từ tháng 2 đến tháng 8 năm 2012. Thu thập số liệu theo phiếu khảo sát. Nghiên cứu tiền cứu mô tả cắt ngang giữa hai nhóm: có tắm và không tắm trước mổ bằng dung dịch khử khuẩn Chlorhexidine gluconate.

**Kết quả:** Trong khảo sát này cho thấy khi thực hiện tắm bệnh nhân bằng dung dịch sát khuẩn Chlorhexidine Gluconate 2% thì kết quả 100% bệnh nhân mổ cấp cứu hay mổ chương trình đều không nhiễm khuẩn vết mổ. Nếu không tắm bệnh nhân thì tỷ lệ nhiễm khuẩn vết mổ là 3,88%, chi phí tăng 5,65 lần, ngày nằm viện trung bình tăng hơn 07 ngày, giảm sử dụng kháng sinh gấp 2 lần, mặc dù chi phí tắm cho mỗi bệnh nhân chỉ khoảng 5000đ.

**Kết luận:** Qua khảo sát này đã khẳng định thêm là việc tắm bệnh nhân làm giảm tỷ lệ nhiễm khuẩn vết mổ.

**Từ khóa:** Tắm bệnh nhân, nhiễm khuẩn vết mổ.

## ABSTRACT

### STUDY OF RELATION BETWEEN SOLUTION CHLORHEXIDINE GLUCONATE 2% BATHING AND SURGICAL SITE INFECTIONS IN OBSTETRIC DEPARTMENT OF NGUYEN DINH CHIEU HOSPITAL, BEN TRE

Vo Thi Ngoc Diep<sup>1</sup>, Nguyen Thi Cuong Linh<sup>1</sup>, Nguyen Thi Hong Chau<sup>1</sup>

**Background:** Bathing patients before the surgeries is one of the necessary measures to ensure hygiene, aseptic for surgical work, to reduce the incidence of surgical site infection. We carried out

- Ngày nhận bài (received): 12/3/2013; Ngày phản biện (revised): 25/4/2013;  
Ngày đăng bài (Accepted): 10/5/2013

1. BV Nguyễn Đình Chiểu, Bến Tre

- Người phản biện: PGS.TS Đào Thị Dừa, TS. Phạm Hoàng Hưng

- Người phản hồi (Corresponding author): Võ Thị Ngọc Diệp

- Email: bsvothingocdiep@gmail.com

the study to evaluate the effectiveness of bathing patients with antiseptic solution of chlorhexidine gluconate.

**Subjects & Methods:** All patients were operated at the Obstetrics department of Nguyen Dinh Chieu Hospital, Ben Tre from February to August, 2012. Data collection by questionnaire. A prospective, cross-sectional study between the two groups: with bathing and no bathing with antiseptic solution of chlorhexidine gluconate before surgery.

**Results:** The study showed that 100% patients bathed with the antiseptic solution Chlorhexidine Gluconate 2% did not suffer surgical site infections in emergency or program surgery. If patients was not bathed, the rate of surgical site infections was 3.88%, costs increased by 5.65 times, the average of hospitalization day more than 7 days, reducing the use of antibiotics 2 times, although the cost per bath patients only about 5,000 VND.

**Conclusions:** The survey showed that patient bathing reduces the rate of surgical site infections.

**Key words:** Patient bathing, surgical site infections.

## I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Nhiễm khuẩn vết mổ (NKVM) là một nguyên nhân đứng hàng thứ hai hoặc thứ ba của nhiễm khuẩn bệnh viện. Nhiễm khuẩn vết mổ có rất nhiều yếu tố liên quan, đặc biệt việc tắm bệnh nhân trước mổ là một vấn đề đáng quan tâm của các nhà phẫu thuật, cũng như người làm công tác kiểm soát nhiễm khuẩn hiện nay. Thực hiện tắm cho bệnh nhân bằng dung dịch sát khuẩn Chlorhexidine Gluconate 2% trước mổ hiện chưa được áp dụng rộng rãi tại các bệnh viện.

Để đánh giá thực trạng của việc tắm bệnh nhân bằng dung dịch sát khuẩn Chlorhexidine Gluconate 2% trước mổ có liên quan thế nào đến nhiễm khuẩn vết mổ, chúng tôi đã kết hợp với công ty Johnson & Johnson thực hiện khảo sát tắm bệnh nhân tại khoa Sản để xác định hiệu quả của việc tắm và không tắm bệnh nhân trước phẫu thuật, nhằm đưa ra giải pháp thiết thực phòng ngừa nhiễm khuẩn vết mổ trong những trường hợp phẫu thuật sau này.

**Mục tiêu:** Đánh giá hiệu quả của việc tắm bệnh nhân trước mổ bằng dung dịch khử khuẩn Chlorhexidine gluconate.

## II. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

**2.1. Đối tượng nghiên cứu:** Tất cả các bệnh nhân được phẫu thuật tại khoa Sản Bệnh viện Nguyễn Đình Chiểu, Bến Tre từ tháng 2 đến tháng 8 năm 2012.

**2.2. Phương pháp nghiên cứu:** Tiền cứu mô tả cắt ngang giữa hai nhóm

- Phương pháp tiến hành: + Các bệnh nhân nghiên cứu được chia làm 2 nhóm: Một nhóm mổ cấp cứu và mổ chương trình không tắm trước phẫu thuật và một nhóm mổ cấp cứu và chương trình có tắm trước phẫu thuật

+ Thu thập số liệu theo phiếu khảo sát

- Thống kê, phân tích số liệu: theo phần mềm Excel.

## III. KẾT QUẢ

### 3.1. Tổng quan về khảo sát nhiễm khuẩn vết mổ:

Bảng 3.1. Ghi nhận tổng quan

| Tình hình chung                                        | Ghi nhận | Ghi chú               |
|--------------------------------------------------------|----------|-----------------------|
| Tỷ lệ nhiễm khuẩn vết mổ chung                         | 1,92%    | 4/208 người khảo sát  |
| Tỷ lệ nhiễm khuẩn vết mổ trên nhóm bệnh nhân không tắm | 3,88%    | 4/103 người không tắm |

## Bệnh viện Trung ương Huế

|                                                     |           |                         |
|-----------------------------------------------------|-----------|-------------------------|
| Tỷ lệ nhiễm khuẩn vết mổ trên nhóm bệnh nhân có tắm | 0%        | 0/105 người bệnh có tắm |
| Thời gian phẫu thuật trung bình                     | 45 phút   | từ 10 phút - 80 phút    |
| Thời gian tắm trước mổ                              | 11,5 giờ  | từ 03 giờ- 20 giờ       |
| Tuổi bệnh nhân trung bình                           | 54,5 tuổi | 17 tuổi - 92 tuổi       |
| Chi phí xà phòng tắm                                | 5.000 đ   | 20ml/người              |

Tỷ lệ nhiễm khuẩn vết mổ chung trong khảo sát 1,92%. Tỷ lệ nhiễm khuẩn vết mổ nhóm bệnh nhân không tắm 3,88%. Nhóm bệnh nhân có tắm trước phẫu thuật không có nhiễm khuẩn vết mổ.

### 3.2. So sánh mối liên quan khi nhiễm khuẩn vết mổ:

*Bảng 3.2. So sánh mối liên quan khi nhiễm khuẩn vết mổ*

| Nội dung                      | Có nhiễm khuẩn vết mổ | Không nhiễm khuẩn vết mổ | Ghi chú      |
|-------------------------------|-----------------------|--------------------------|--------------|
| Thời gian điều trị trung bình | 11 ngày               | 4 ngày                   | hơn 07 ngày  |
| Kháng sinh điều trị           | 1-3 loại              | 1 loại                   | hơn 02 loại  |
| Chi phí điều trị trung bình   | 51.002.303 đ          | 9.029.478 đ              | gấp 5,65 lần |

Thời gian điều trị khi nhiễm khuẩn vết mổ kéo dài hơn 07 ngày. Kháng sinh điều trị khi nhiễm khuẩn vết mổ hơn 02 loại. Chi phí điều trị khi nhiễm khuẩn vết mổ cao gấp 5,65 lần.

### 3.3. Tắm và không tắm liên quan đến nhiễm khuẩn vết mổ:

*Bảng 3.3. Phân tích mối liên quan tắm và không tắm*

| Tắm và không tắm                | n  | %     | Nhiễm khuẩn vết mổ | %    |
|---------------------------------|----|-------|--------------------|------|
| Chương trình - sạch - có tắm    | 54 | 50,47 | 0                  | 0    |
| Chương trình - sạch - không tắm | 53 | 49,53 | 1                  | 0,93 |
| Cấp cứu - sạch nhiễm- có tắm    | 51 | 50,50 | 0                  | 0    |
| Cấp cứu - sạch nhiễm- không tắm | 50 | 49,50 | 3                  | 2,97 |

Mổ chương trình không tắm có tỷ lệ nhiễm khuẩn 0,93%. Mổ cấp cứu không tắm có tỷ lệ nhiễm khuẩn vết mổ 2,97%. Mổ cấp cứu và chương trình có tắm nhiễm khuẩn vết mổ 0%.

## IV. BÀN LUẬN

### 4.1. Tỷ lệ nhiễm khuẩn vết mổ

Qua khảo sát 208 bệnh nhân có phẫu thuật tại khoa Sản Bệnh viện Nguyễn Đình Chiểu, Bến Tre gồm 107 trường hợp mổ chương trình (mổ phụ khoa) và 101 trường hợp mổ cấp cứu (mổ sanh), chúng tôi nhận thấy tỷ lệ nhiễm khuẩn vết mổ chung là 1,92%, tỷ lệ nhiễm khuẩn vết mổ ở bệnh

nhân có tắm là 0% và không tắm là 3,88%.

So với khảo sát của Nguyễn Thị Mỹ An tại Bệnh viện Hùng Vương, thành phố Hồ Chí Minh năm 2008, có tỷ lệ nhiễm khuẩn vết mổ sau mổ lấy thai là 5,97% thì tỷ lệ của chúng tôi thấp hơn. Nghiên cứu của Tống Vĩnh Phú, Bệnh viện Nam Định năm 2007 cho thấy tỷ lệ nhiễm khuẩn vết mổ chung là 10%, như vậy tỷ lệ nhiễm khuẩn vết

mổ của chúng tôi cũng thấp hơn [2], [3].

Tuy nhiên, trong nghiên cứu khác của Lê Kim Xuân Quyên tại khoa Sản Bệnh viện Nguyễn Đình Chiểu năm 2011 thì tỷ lệ nhiễm khuẩn vết mổ là 3%, kết quả này tương đương với tỷ lệ nhiễm khuẩn vết mổ ở bệnh nhân không tắm trong nghiên cứu của chúng tôi [4].

Như vậy so với các nghiên cứu về nhiễm khuẩn vết mổ tại các bệnh viện từ 2007-2011 của nhiều tác giả thì nghiên cứu của chúng tôi có tỷ lệ nhiễm khuẩn vết mổ thấp hơn.

#### **4.2. Hiệu quả của tắm bệnh nhân trước mổ**

Trong nghiên cứu này, chúng tôi đã cho 50% bệnh nhân được tắm trước mổ với dung dịch sát khuẩn Chlorhexidine Gluconate 2% và những trường hợp này đã không bị nhiễm khuẩn vết mổ. 50% bệnh nhân còn lại không được tắm với dung dịch sát khuẩn Chlorhexidine Gluconate 2% thì có tỷ lệ nhiễm khuẩn vết mổ là 3,88%. Đặc biệt đối với các vết mổ Cấp cứu - sạch nhiễm- có tắm thì tỷ lệ nhiễm khuẩn vết mổ là 0%. Như vậy bước đầu có thể đề cập đến hiệu quả của việc tắm bệnh nhân trước mổ với dung dịch sát khuẩn Chlorhexidine Gluconate 2%.

Việc cho bệnh nhân tắm trước mổ là quy trình bắt buộc của Bộ Y tế và là khuyến cáo của Tổ chức

Y tế Thế giới, cùng với việc chăm sóc và theo dõi vết mổ đúng quy trình, quy định để phát hiện sớm những ca nhiễm khuẩn vết mổ cũng là giải pháp làm hạn chế tối đa nhiễm khuẩn vết mổ [1].

Bệnh nhân nhiễm khuẩn vết mổ chi phí điều trị cao gấp 5,65 lần so với bệnh nhân không nhiễm khuẩn vết mổ. Chi phí cho kháng sinh cũng cao hơn và ngày nằm viện dài hơn. Kết quả này cũng phù hợp với nghiên cứu của Lê Thị Anh Thư cũng như nhiều nghiên cứu nhiễm khuẩn vết mổ trong nước cũng như nước ngoài [5].

Như vậy, việc tắm bệnh nhân với dung dịch sát khuẩn Chlorhexidine Gluconate 2% trước mổ làm giảm tỷ lệ nhiễm khuẩn vết mổ qua đó giảm chi phí cho bệnh nhân và ngăn ngừa những hậu quả đáng tiếc xảy ra.

#### **V. KẾT LUẬN**

- Tỷ lệ nhiễm khuẩn vết mổ chung là 1,92%. Khi có hoặc không tắm dung dịch sát khuẩn Chlorhexidine Gluconate 2% tỷ lệ nhiễm khuẩn vết mổ lần lượt là 0% và 3,88%

- Việc tắm bệnh nhân với dung dịch sát khuẩn Chlorhexidine Gluconate 2% trước mổ làm giảm tỷ lệ nhiễm khuẩn vết mổ, qua đó giảm chi phí cho bệnh nhân và ngăn ngừa những hậu quả đáng tiếc xảy ra.

#### **TÀI LIỆU THAM KHẢO**

1. Bộ Y tế (2003), "Giám sát nhiễm khuẩn bệnh viện trong các cơ sở y tế", *Tài liệu hướng dẫn quy trình chống nhiễm khuẩn bệnh viện*, NXB Y học, Hà Nội, Tập 1, Chương IV, tr. 57-70.
2. Nguyễn Thị Mỹ An (2008) "Tình hình nhiễm khuẩn vết mổ lấy thai của bệnh viện Hùng Vương", *Báo cáo Hội nghị tại Hội nghị kiểm soát nhiễm khuẩn*.
3. Tống Vĩnh Phú (2007), "Tình hình nhiễm khuẩn vết mổ của Bệnh viện Nam Định", *Tạp chí Y học lâm sàng*, 8, tr. 57- 59.
4. Lê Kim Xuân Quyên ( 2011), "Tình hình nhiễm khuẩn vết mổ tại khoa Sản bệnh viện Nguyễn Đình Chiểu", *Báo cáo Hội nghị Khoa học Bệnh viện*.
5. Lê Thị Anh Thư (2010), *Bài giảng phòng ngừa nhiễm khuẩn vết mổ*, Khoa kiểm soát nhiễm khuẩn bệnh viện Chợ Rẫy.